

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

НА ДОПОМОГУ КЛАСАМ БЕЗПЕКИ

Освітня платформа:
зона мінної безпеки

(навчально-наочні матеріали)

ХАРКІВ - 2023

Автор - укладач - Горпинченко В.М., методист обласного методичного кабінету (безпеки життєдіяльності населення)

Представлені навчально-наочні матеріали спрямовані на формування освітнього простору **зони мінної безпеки**, який включає як основні правила поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних пристроїв, так і допоміжну корисну інформацію.

Контент збірки реалізує функції **зони мінної безпеки**, оскільки крім теоретичного компоненту - **правила, порядки, дії**, містить і наочний - **фотографії, зображення, плакати та пам'ятки**, що в сукупності становить навчальний ресурс даної зони.

Зміст

Вступ	
I. Правила поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних пристроїв	
II. Вибухонебезпечні пристрої сучасності та їх характеристики.....	
III. Фотозразки боєприпасів.....	
IV. Наочність до теми “Вибухонебезпечні та підозрілі предмети”.....	
Список використаної літератури	

Вступ

Класи безпеки закладів загальної середньої освіти, функціонуючи в стані надзвичайної ситуації воєнного характеру, покликані забезпечувати дітям різного віку неперервний процес оволодіння азами безпечної поведінки та безпеки життєдіяльності в цілому.

Звичайно, першочерговими до вивчення є порядки дій при тих загрозах особливого періоду, які можуть чатувати на дитину чи дорослого в будь-якому місці Харківської області, адже вона визначена зоною, де ведуться воєнні бойові дії.

Наслідками бойових дій є руйнування, згарища, велика кількість ракетних і артилерійських уламків та нерозірваних боєприпасів. Саме останні, потрапивши під ноги чи в руки, здатні нанести смертельне поранення чи каліцтво на все життя.

Наразі, в умовах дистанційного режиму навчання, здобувачі освіти більше часу проводять поза межами власних осель; і в перервах між сигналами тривоги намагаються бути на свіжому повітрі, особливо за гарної погоди. І одна річ, коли у дітей в силу віку виникає азарт пошуків чогось “цікавого” десь у дворах чи околицях, то інша - взаємодія з цим “цікавим” може мати незворотні результати.

На упередження таких ситуацій, на уникнення трагічних наслідків та на вироблення вмінь і навиків грамотно поводитися при знаходженні вибухонебезпечних предметів і створюються **зони мінної безпеки**.

Щоб **зона мінної безпеки** мала потужний навчальний потенціал, його ресурси повинні надходити з різних професійних джерел, як-от від фахівців сфери ЦЗ та БЖД в рамках методичного супроводу.

Зокрема таким ресурсом є дана збірка, адже зібрані в ній матеріали дають змогу висвітлити таку важливу для наших реалій тему в різний спосіб: і через теоретичні матеріали, і через наочні зображення, і через компактні буклети, пам'ятки та плакати.

Останні, до речі, можуть бути оснащенням **зони мінної безпеки** і залучатися в освітні процеси, які притаманні іншим зонам.

Таким чином, освітня цінність **зони мінної безпеки** є беззаперечною і не втратить своєї значимості в складі класів безпеки ще дуже довгий час, адже вибухонебезпечними предметами, на жаль, усіяні майже всі Слобожанські ліси, луки та поля.

І найкращий захист при цьому - знання!

I

Правила поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних пристроїв

Види вибухонебезпечних пристроїв

Під вибухонебезпечними предметами слід розуміти будь-які пристрої, засоби, підозрілі предмети, які здатні за певних умов (або при дії на них) вибухати.

До вибухонебезпечних предметів відносяться:

- **вибухові речовини** – хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується, з виділенням великої кількості енергії і утворенням газів.
- **боєприпаси** – вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для поразки живої сили супротивника.

До боєприпасів відносяться:

- бойові частки ракет;
- авіаційні бомби;
- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
- ручні гранати;
- стрілецькі боєприпаси (патрони до пістолетів, карабінів, автоматів тощо).
- **піротехнічні засоби:**
 - патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
 - вибухові пакети;
 - петарди.
- **ракети** (освітлювальні, сигнальні);
 - гранати;
 - димові шашки.
- **саморобні вибухові пристрої** – це пристрої, в яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення:
 - саморобні міни-пастки;
 - міни сюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

Характерні ознаки вибухонебезпечних пристроїв:

- предмети є незнайомими або незвичними для цієї обстановки чи території (характерна форма предмету – видовжена, кругла тощо...);
- наявність електричних дротів, що стирчать з предмету або тягнуться до нього, антени, скотч, прив'язаний мобільний телефон, елементи живлення;
- дивні звуки, які лунають з предмету (цокання годинника, шипіння, дзижчання тощо...);
- специфічний запах (виділення газу тощо...);
- світлові сигнали, які подає предмет (миготіння індикаторної лампочки тощо...);
- наявність дротів, мотузок, шпагату;
- предмет може бути підвішений на дереві або залишений на лавці.

Порядок дій при виявленні (знаходженні) вибухонебезпечних пристроїв

1. Оповістити про знахідку:

Поліція - телефон 102;

ДСНС - телефон 101, 112;

СБУ у Харківській області - (057) 700-34-50, 700-16-61, 700-14-22

2. Огородити місце виявлення вибухонебезпечного предмету.

Для позначення небезпечних ділянок та місць виявлення вибухонебезпечних предметів можуть використовуватись наступні підручні засоби:

- дошки, мотузки, жердини, шматки матерії тощо;
- кам'яні стовпи або купи каміння, гілки дерев;
- палиці, встановлені навхрест;
- фарба, нанесена на дерева або скелястий ґрунт;
- прокопані рівчаки, насипані піском смуги;
- інші знаки, перешкоди.

Категорично забороняється:

- підходити до вибухонебезпечного пристрою, торкатися чи пересувати його;
- користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- заливати вибухонебезпечний пристрій рідинами, засипати ґрунтом або чимось його накривати;
- здійснювати на вибухонебезпечний пристрій звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив, адже практично всі вибухові речовини отруйні та чутливі до механічних чи звукових впливів та нагрівання.

Правила запобігання небезпеки від вибухонебезпечного предмету в громадському транспорті та інших місцях скупчення людей:

- звертайте увагу на залишені сумки, портфелі, згортки чи інші предмети, у яких можуть бути заховані саморобні вибухові пристрої;
- у разі виявлення підозрілого предмета негайно кнопкою виклику, переговорним пристроєм чи іншим способом повідомте водія та правоохоронців;
- не відкривайте знайдені пакети чи сумки, в жодному разі не чіпайте їх;
- повідомте людей довкола про можливу небезпеку.

Дії, якщо не вдалося оминати вибуху підозрілого предмету:

- не втрачайте контроль та не піддавайтесь паніці;
- спробуйте заспокоїтися та уточнити ситуацію;
- ні в якому разі не користуйтеся відкритим вогнем;
- зі зруйнованого приміщення виходьте обережно, не торкаючись пошкоджених конструкцій та дротів;
- при задимленні обов'язково захистить органи дихання змоченою хусткою, шматком тканини чи рушником;
- за можливості та наявності необхідних знань і навичок надайте домедичну допомогу постраждалим;
- дочекайтеся прибуття представників аварійно-рятувальних служб та у подальшому дійте за їх вказівками;
- якщо вибух стався у громадському транспорті, то необхідно виконувати всі команди водія чи спеціалістів, які дані команди оголошують дистанційно.

Дії, коли вибухонебезпечний пристрій знайдено в будинку

і треба евакуюватися:

- одягніть одяг з довгими рукавами, щільні штани і взуття на товстій підошві - це може захистити від уламків скла;
- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;
- під час евакуації слідуйте маршрутом, вказаним органами, що проводять евакуацію; не намагайтеся "зрізати" шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування;
- тримайтеся подалі від ліній енергопостачання, що впали.

Дії, якщо ваша оселя опинилася поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть всі приміщення, щоб перевірити, чи немає витоків води, газу, спалахів тощо;
- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;
- у темряві в жодному випадку не запалюйте сірники або свічки – користуйтеся ліхтариком;
- перевірте, як йдуть справи у сусідів – їм може знадобитися допомога;
- не намагайтеся наблизитись до епіцентру вибуху, щоб подивитись або допомогти рятівникам;
- з безпечного місця зателефонуйте рідним та близьким і стисло повідомите про своє місцезнаходження та самопочуття.

Варто знати!

Вибухонебезпечні пристрої можуть встановлюватися парами з метою знищення великої кількості життів: через деякий час після першого вибуху, коли на його місці зберуться люди, у тому числі і представники силових структур, може лунати другий вибух і жертв стане набагато більш.

ПАМ'ЯТАЙ ПРАВИЛО ТРЬОХ ДІЙ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРИСТРОЮ

**НЕ ПІДХОДЬ
НЕ БЕРИ
НАБЕРИ 101**

Вибухонебезпечні пристрої сучасності та їх характеристики

У воєнних конфліктах у першу чергу застосовують **звичайні** засоби ураження, до яких належать: авіаційні бомби, артилерійські снаряди, ракети, міни, торпеди тощо. Внаслідок особливої конструкції і високої точності попадання в ціль, сучасні звичайні засоби ураження мають підвищену руйнівну дію, яка є близькою до ядерних боєприпасів малої потужності.

До сучасних засобів знищення відносяться боєприпаси звичайного спорядження – осколкові, фугасні, запалювальні боєприпаси, а також засоби їх доставки. Потужністю і уражаючим факторам деякі сучасні види звичайної зброї наближені до засобів масового знищення.

Нові види озброєння дозволяють не тільки знищувати людину як біологічну істоту, але й втручатися в її психіку і гени, а також керувати нею.

Найбільш якісних змін серед звичайних озброєнь зазнали авіаційні боєприпаси, що становлять істотну небезпеку для населення і промислових підприємств у без'ядерній війні.

Авіаційні бомби поділяють на запалювальні, об'ємного вибуху і керовані

Запалювальні бомби (баки) спричиняють пожежі, ураження людей і знищення матеріальних цінностей вогнем. Запалювальні бомби вибухають після пуску їх із літака. Під час вибуху руйнується корпус бомби і горючі речовини у вигляді палаючих частинок розлітаються в усі боки – виникає осередок ураження. Наприклад, площа ураження 750-фунтової бомби (1 фунт = 0,450 кг) сягає 4000 м². Крім теплової енергії, під час горіння деяких сумішей виділяються токсичні речовини (пари синильної кислоти, бензолу), а це не дає можливості погасити пожежу – необхідні спеціальні засоби захисту. Малогабаритними запалювальними бомбами заряджають авіаційні касети. В кожній касеті знаходиться кількасот бомб масою до 1 кг. Наприклад, якщо касета має 670 бомб масою 0,4 кг кожна, то це забезпечує виникнення пожежі на площі 0,12-0,15 км

При потраплянні запалювальної суміші на одяг або взуття їх потрібно швидко зняти, а невеликі ділянки загорання щільно накрити тканиною, присипати піском або землею, занурити уражену ділянку у воду. Не варто намагатись скинути палаючу суміш, не можна бігти, тому що підсилений потік повітря сприятиме розгорянню і спричинить важке ураження.

Бомби об'ємного вибуху. До таких відносять об'ємні фугасні бомби, які називають вакуумними. їх особливість полягає в тому, що замість звичайної

вибухівки використовується висококалорійна рідина або зріджений газ. При зіткненні бомби з поверхнею землі вибухова рідина розривним зарядом розкидається, випаровується, перемішується з повітрям. Утворюється хмара паливно - повітряної суміші, діаметр якої може сягати кількох десятків метрів. Паливно - повітряна суміш проникає в підвали, будівлі, окопи, укриття. У момент вибуху вторинного ініціатора в хмарі суміші виникає тиск 20 кг с/см², що спричиняє ударну хвилю, і, як результат, паливно – повітряна суміш підривається. Унаслідок такого вибуху відбувається повна руйнація будівель, споруд, обладнання, техніки тощо.

Керовані авіабомби призначені для ураження виробничих підприємств, транспортних вузлів, підприємств енергетики, газу і водопостачання, пунктів зв'язку тощо. Цей вид зброї має велику точність влучання в ціль. Наприклад, керована авіабомба СВХ/-17/В має набір взаємозамінних головок самонаведення різних типів, які забезпечують застосування бомби в складних умовах. Такі бомби заповнюються 5-міліметровими сталевими кульками, кількість яких може становити 300 і більше. Кульки розташовані в стінках корпусу бомби. Для ураження людей на великих площах можуть використовуватись бомбові касети, які вміщують декілька десятків таких бомб. Радіус ураження однією кульковою бомбою сягає 25-30 м.

Застосування фосфорних боєприпасів

Застосування фосфорних бомб заборонено Женевською конвенцією про захист жертв війни (протокол від 1977 року) та Конвенцією про конкретні види звичайної зброї. Фосфор самозаймається при контакті з повітрям, утворюючи токсичні пари, реагує з сильними основами з утворенням токсичного газу фосфіну, створює небезпеку пожежі та вибуху, швидко горить, виділяючи густі білі токсичні пари.

Білий фосфор – це вогненебезпечна воскоподібна речовина від безбарвного до жовтого світлопроникного кольору із гострим запахом часнику. Через це його зберігають під водою, у закупорених посудинах та за мінімального освітлення.

Білий фосфор всмоктується в організм постраждалого при вдиханні, ковтанні або при контакті зі шкірою. Горить на повітрі і викликає сильні опіки при попаданні на шкіру або в очі з вираженим болем, характерним жовтим кольором і запахом часнику. Дим, що утворюється при горінні може викликати подразнення очей і дихальних органів.

Фосфорні бомби – це боєприпаси, начинені білим фосфором. Це вогненебезпечна речовина. При контакті з киснем легко займається. Температура його горіння – близько 800°C. Така бомба може знищувати значні площі і наносити велику шкоду живій силі та техніці. Боєприпаси, начинені фосфором, використовуються ЗС РФ в 122-мм снарядах до гаубиць та реактивних снарядах до установок БМ-21 "Град", скидають з літаків авіаційні

бомби. Запальна суміш може розповсюджуватися територією до кількох сотень метрів. За своєю дією фосфорні бомби нагадують напалм.

Під час попадання на шкіру людини білий фосфор викликає важкі хімічні опіки. Смертельна доза становить 0,05-0,15 г. Білий фосфор може викликати ураження кісток та кісткового мозку, а також змортвіння тканин. На додаток, людина отримує не просто опіки, а глибинні рани. Вдихання парів може випалювати легені, а на тілі фосфор продовжує горіти після вибуху.

Перша допомога під час ураження білим фосфором:

1. Якомога швидше варто позбутися одягу, до якого прилипли частки білого фосфору, що палає. Якщо такої можливості немає, то занурте уражену шкіру у воду або сильно зволожте.

2. Коли позбудетесь одягу, промийте уражені ділянки шкіри розчином бікарбонату натрію (сода) (1 склянка води + 1 чайна ложка соди), або холодною водою, протягом щонайменше 15 хвилин. Далі потрібно робити вологі компреси й ні в якому разі не застосовувати креми та мазі, які можуть лише збільшити поглинання білого фосфору.

3. Змочіть шкіру та усуньте видимі частки фосфору (бажано під водою) негострим предметом або пінцетом. Не можна торкатися фосфору пальцями!

4. Опіки варто закрити вологими пов'язками. Вони мають бути просочені фізрозчином, щоб запобігти повторному загорянню фосфору.

Якщо фосфор потрапляє в організм через рот, то викликає опіки ротової порожнини та шлунково-кишкового тракту. Людина відчуває сильне печіння в роті, страждає від блювоти, діареї та сильного болю в животі.

Лікувати поранених фосфорними боеприпасами має спеціальний медичний персонал.

Поради

Якщо фосфор потрапив на предмети, їх можна загасити рясно поливаючи водою, чи засипаючи піском або ґрунтом, поки до фосфору не перестане надходити кисень.

Не торкайтеся руками частинок фосфору на шкірі або на одязі. По можливості, зануріть пошкоджену частину тіла у воду. Потрібно рясно поливати або змочувати водою шкіру та одяг там, де є краплі фосфору. В жодному разі не використовуйте вату і перекис водню! Коли перекис розпадається, утворюється вода та кисень. Кисень викликає загоряння фосфору. Якщо людина, яка отримала фосфорні опіки, перебуває у свідомості, їй потрібно дати будь-які знеболювальні та заспокійливі препарати. При горінні фосфор також виділяє отруйні пари. Для виведення токсичних речовин із організму потрібно прийняти будь-який сорбент. Пийте багато води, також можна вживати молоко та лужну негазовану воду.

Специфічного антидоту проти фосфору немає, лікування симптоматичне.

Застосування вакуумних боєприпасів

Неофіційна назва **авіаційної вакуумної бомби** – «Папа всіх бомб» – відсилка на прізвисько американської GBU-43/B “Мама всіх бомб” (бекронім *Mother Of All Bombs* від оригінального Massive Ordnance Air Blast – авіаційний боєприпас великого калібру), що перебуває на озброєнні американських ВПС і вважалася раніше найпотужнішим неядерним боєприпасам.

За твердженнями ЗМІ вважається найпотужнішим неядерним боєприпасом у світі. Через секретність справжнє позначення боєприпасу невідоме, як невідомі ні розробник із виробником, ні кількість випущених одиниць.

Термобарична зброя, також відома як вакуумні бомби.

Вакуумна бомба, яку також називають аерозольною бомбою або паливно-повітряною вибухівкою, складається з контейнера з двома окремими зарядами вибухової речовини. Його можна запустити як ракету чи скинути з літака як бомбу.

При потраплянні в ціль перший заряд вибухової речовини розкриває контейнер і розкидає горючу суміш у вигляді хмари.

Ця хмара може проникнути у будь-які отвори будівель або укріплень, що неповністю закриті.

Потім другий заряд підриває хмару, внаслідок чого утворюється величезна вогненна куля, потужна вибухова хвиля та вакуум, який поглинає весь навколишній кисень.

Зброя може руйнувати укріплені будівлі, обладнання та вбивати чи поранити людей.

Вони можуть вражати різні цілі й бувають різних розмірів, як-от ручні гранати та ручні ракетні установки, які можуть використовувати солдати.

Також були розроблені версії із запуском з повітря, призначені для знищення противника у печерах та тунельних комплексах – ефект цієї зброї найсильніший у закритих приміщеннях.

Міжнародних законів, які напряду забороняють їх використання, немає, але якщо країна застосовує їх для враження цивільних в населених пунктах, школах або лікарнях, то вона може бути засуджена за військовий злочин відповідно до Гаазьких конвенцій 1899 та 1907 років.

Як вибухова речовина в об'ємних боєприпасах зазвичай використовують різні рідини (окису етилену і пропилену, діметілацетілен, пропилнитрит), а також порошки легких металів (найчастіше застосовується магній).

При підриві боєприпасу об'ємного вибуху виникає ударна хвиля, але вона набагато слабкіше, ніж при вибуху звичайного вибухової речовини типу тротилу. Однак діє ударна хвиля при об'ємному вибуху набагато довше, ніж при підриві звичайних боєприпасів.

Якщо порівнювати дію звичайного заряду з ударом пішохода вантажним автомобілем, то дія ударної хвилі при об'ємному вибуху – це каток, який не тільки повільно проїде по жертві, але ще і постоїть на ній.

Вибухова хвиля після підриву подібного боєприпасу НЕ огинає перешкоди і не відбивається від них, а «затікає» в кожному щілину і укриття. Тому сховатися в окопі або бліндажі, якщо на вас скинута авіаційна вакуумна бомба, точно не вийде.

Вибух об'ємного боєприпасу можливий тільки в повітрі, його не можна зробити в воді або ґрунті, так як для створення пального хмари потрібен кисень.

Крім того, для об'ємного боєприпасу дуже важлива траєкторія ураження цілі. Найефективніше вони діють при вертикальному ураженні об'єкта. На уповільнених кадрах вибуху об'ємного боєприпасу видно, що ударна хвиля формує тороїдальну хмару, найкраще, коли вона «стелиться» по землі.

Застосування касетних боєприпасів

Касетні боєприпаси - вкрай небезпечний вид зброї.

Що таке касетні боєприпаси

Ідея касетного боєприпасу полягає в тому, що замість однієї великої бомби на противника можливо скинути багато маленьких, накривши більшу площу.

Наприклад, в осолково-фугасної ФАБ-500 вага вибухівки складає 300 кг, але вона детонує в одному місці. Цього достатньо для того, щоб утворити 8,5-метрову вирву чи повністю знищити будинок.

А, наприклад, касетна РБК-500 може містити 565 невеликих 0,5-кг уламкових бомб ШОАБ – 0,5 лише з 70 грамами вибухівки в кожній. Кожна з них окремо навряд зробить катастрофічні руйнування. Але коли вони всіють площу у декілька футбольних полів та вибухають одночасно – це вже страшна зброя.

Касетний боєприпас – це контейнер, який "розкидає" по площі значно менші за розміром боєприпаси. Це можуть бути вже згадані уламкові бомби, кумулятивні заряди, міни чи навіть керовані суббоєприпаси з самонаведенням.

Всі вони, зазвичай, використовуються на відкритих ділянках, бо саме там вони найбільш ефективні.

Небезпека касетних боєприпасів

Окрім безпосередньої небезпеки, коли ворог завдає удар касетними боєприпасами, треба пам'ятати, що вони насправді вкрай "підлі". Справа в тому, що кожен окремий суббоєприпас - це бомба у мініатюрі зі своїм детонатором та вибухівкою. Є велика вірогідність того, що ці суб-боєприпаси не вибухнуть. Тобто утворюється небезпечна зона, яку саперам необхідно ретельно перевірити перед тим, як там зможуть безпечно ходити люди. Більше того, деякі суббоєприпаси взагалі не виглядають як небезпечний об'єкт та можуть викликати цікавість у дітей. Наприклад, це може бути металева кулька, яка лежить у траві, або з землі стирчатиме стрічка можливо навіть зовсім "мирного" рожевого кольору, або це буде "воланчик" для бадмінтона.

Не те що чіпати, а навіть наближатися до таких предметів – небезпечно. Касетні боєприпаси можуть використовуватися у вигляді бойових частин у снарядах реактивних систем залпового вогню. Сліди від цих обстрілів відносно легко помітити завдяки залишкам самих касет.

Касетні боєприпаси заборонені міжнародними угодами. Дійсно, існує відповідна Конвенція про касетні боєприпаси (Convention on Cluster Munitions), яку підписали понад 100 країн, взявши на себе зобов'язання не використовувати цю зброю.

III

Фотозразки боєприпасів

Авіаційні боєприпаси - боєприпаси, які складаються з бомб, запалювальних баків, патронів авіаційних кулеметів і гармат, бойових частин ракет.

Касетні боєприпаси - це артилерійські снаряди, авіаційні бомби, боєприпаси з реактивних систем залпового вогню типу «ГРАД», «УРАГАН», «СМЕРЧ», «ТОРНАДО», що містять в собі вибухові касети, призначені для ураження людей. Мають самоліквідатор, що спричиняє вибух розкиданих на території касет через певний проміжок часу.

Мінометна міна - необертовий оперений снаряд каплеподібної форми, призначений для стрільби з гармат (мінометів). Особливістю є висока чутливість підіривника миттєвої дії.

Артилерійські міни - застосовуються для стрільби із артилерійського озброєння, мінометів та пускових установок (осколкові, осколково - фугасні, броньбійні, запалювальні тощо). В наземній артилерії на озброєнні є снаряди і міни: малих калібрів – менше ніж 70мм, середніх калібрів – від 70 до 155мм і великих калібрів – понад 155мм.

**Наочність до теми
“Вибухонебезпечні та підозрілі предмети”**

(плакати, пам'ятки, буклети)

ПЕРЕБУВАЮЧИ В ГРОМАДСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ:

- звертайте увагу на залишені кимось сумки, портфелі, згортки, іграшки чи інші предмети, у яких можуть знаходитися саморобні вибухові пристрої;
- негайно за допомогою кнопки виклику водія, переговорного пристрою чи іншим способом повідомте про знахідку водія транспортного засобу або будь-якого правоохоронця;
- у жодному разі не відкривайте знайдені пакети чи сумки, не торкайтеся до них і попередьте людей про можливу небезпеку.

ЯКЩО СТАВСЯ ВИБУХ, дуже важливо не втратити контроль та не піддаватися паніці:

- спробуйте заспокоїтися та уточнити ситуацію;
- ні в якому разі не користуйтеся відкритим вогнем;
- зі зруйнованого приміщення слід виходити обережно, не торкаючись пошкоджених конструкцій та дротів;
- при задимленні обов'язково захистіть органи дихання змоченою хусткою, шматком тканини чи рушником;
- по можливості та наявності необхідних знань і навичок надайте першу домедичну допомогу постраждалим;
- дочекайтеся прибуття представників аварійно-рятувальних служб та у подальшому дійте за їх вказівками;
- якщо вибух стався у громадському транспорті, вам необхідно, насамперед, виконувати всі команди водія чи команди, які оголошуються дистанційно.

Навчально-методичний центр
цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності
Харківської області

Увага!

Вибухонебезпечні предмети

ЯКЩО ВИ ПОБАЧИЛИ ПІДОЗРІЛИЙ ПРЕДМЕТ НА ВУЛИЦІ:

- зателефонуйте на номер рятувальної служби «101», міліції «102» або СБУ «(057) 700-16-61»;
- попередьте перехожих про можливу небезпеку;
- очікуючи на прибуття рятувальників, огородіть чимось небезпечне місце. Для огороження скористайтеся будь-якими підручними матеріалами: пiлками, мотузками, шматками тканини, камінням тощо;
- відійдіть від знахідки на безпечну відстань. Якщо виявлений підозрілий предмет - пакунок розміром 100 x 200 x 300 мм - відійти на безпечну відстань від нього - 50 м, від посылки - 300 м, від дипломата - 500 м.

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- чіпати чи перемішувати підозрілий предмет та інші предмети, що знаходяться поряд із ним;
- залити його рідинами, засипати ґрунтом або чимось його накривати;
- вмикати поблизу знайденого предмета електро-, радіоапаратуру, переговорні пристрої, мобільні телефони чи рацію;
- торкатися підозрілого предмета, здійснювати на нього звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив.

ЯК РОЗПІЗНАВАТИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ

(характерні ознаки ВНП):

- предмети є незнайомими або незвичними для цієї обстановки чи території;
- наявність звуків, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), миготіння індикаторної лампочки;
- наявність джерел живлення на механізмі або поряд з ним (батареї, акумулятори тощо);
- наявність розтяжки дротів, або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань;
- предмет може бути підвішений на дереві або залишений на лавці.

БОМБИ-СУВЕНІРИ,

маскуються під яку-небудь привабливу річ: гаманець, портсигар, косметичка, мобільний телефон, дипломат, дитяча іграшка, авторучка і т. п.

Спрацьовує така бомба, коли ви її піднімаєте або відкриваєте, знімаєте ковпачок з ручки тощо.

Частіше за все, на такі «сюрпризи» звертають увагу діти.

Виходячи з цього:

- привчайте дітей не піднімати на вулиці предмети, навіть коли це буде дуже приваблива іграшка;
- не дозволяйте дітям приносити додому підозрілі предмети, навчайте їх, який вигляд мають вибухонебезпечні предмети і якої біди вони можуть принести всім.

БУДЬ ОБЕРЕЖНИМ! НЕБЕЗПЕЧНІ ЗНАХІДКИ!

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ (ВНП)

ЗА ОСТАННІ П'ЯТЬ РОКІВ

Піротехніками ДСНС України знешкоджено понад 514 тисяч вибухонебезпечних предметів

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Телефон служби порятунку **101**, <http://www.mns.gov.ua/>

ФАКТОРИ УРАЖЕННЯ ВНАСЛІДОК ВИБУХУ

УДАРНА ХВИЛЯ	Ураження внутрішніх органів, що супроводжується закритими кровотечами
ПОТІК ГАЗІВ	Ураження шкіри та органів, що супроводжується опіками чи фрагментацією частин тіла
УРАЖЕННЯ ОСКОЛКАМИ	Ураження органів, насичених судинами, що може призвести до загибелі чи травмирування
ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА	Опіки різного ступеня важкості: від ураження шкіри до кісток
СВІТЛОВИЙ ПОТІК	Осліплення, що може призвести до ураження зорового нерву та сілоти
РІЗКИЙ ЗВУК	Ушкодження органів слуху, що може призвести до розриву барабанної перетинки та глухоти
КОМПЛЕКСНІСТЬ	Внаслідок вибуху, людина може загинути або залишитися інвалідом

РІЗНОВИДИ ВНП

АРТИЛЕРИЙСЬКІ СНАРЯДІ	ПАТРОНИ
АВІАЦІЙНІ БОМБИ	РУЧНІ ГРАНАТИ
ІНЖЕНЕРНІ МІНИ	МІНОМЕТНІ МІНИ

ДІЇ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ВНП

ДІЇ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛИХ І ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

ЯКЩО ВИ ПОБАЧИЛИ ПІДОЗРІЛИЙ ПРЕДМЕТ НА ВУЛИЦІ:

- зателефонуйте на номер рятувальної служби «101» або СБУ, відділення міліції;
- попередьте перехожих про можливу небезпеку;
- очікуючи на прибуття рятувальників, огордіть чимось небезпечне місце та відійдіть від знахідки на безпечну відстань (100 м);
- для огороження скористайтеся будь-якими підручними матеріалами: гілками, мотузками, шматками тканини, камінням тощо.

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- чіпати чи перемішувати підозрілий предмет та інші предмети, що знаходяться поряд із ним;
- заливати його рідинами, засипати ґрунтом або чимось його накривати;
- вмикати поблизу знайденого предмета електро-, радіоапаратуру, переговорні пристрої чи радіо;
- торкатися підозрілого предмета, здійснювати на нього звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив.

ЯК РОЗПІЗНАВАТИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ (характерні ознаки ВНП):

- предмети є незнайомими або незвичними для цієї обстановки чи території;
- на предметі встановлені антени, вмонтовані годинникові механізми чи від них відходять проводи.

ПЕРЕБУВАЮЧИ В ГРОМАДСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ:

- звертайте увагу на залишені кимось сумки, портфелі, згортки, іграшки чи інші предмети, у яких можуть знаходитися саморобні вибухові пристрої;
- негайно за допомогою кнопки виклику водія, переговорного пристрою чи іншим способом повідомте про знахідку водія транспортного засобу або будь-якого правоохоронця;
- у жодному разі не відкривайте знайдені пакети чи сумки, не торкайтеся до них і попередьте людей про можливу небезпеку.

ЯКЩО СТАВСЯ ВИБУХ:

- спробуйте заспокоїтися й з'ясувати ситуацію;
- не користуйтеся відкритим вогнем;
- зі зруйнованого приміщення виходьте обережно, не торкаючись пошкоджених конструкцій або оголених дротів;
- у разі задимлення захистіть органи дихання змоченою хусткою, шматком тканини чи рушником;
- у громадському транспорті насамперед виконуйте всі команди водія чи команди, які оголошують дистанційно.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Практично всі вибухові речовини отруйні, чутливі до механічних і звукових впливів, нагрівання. Поводження з ними вимагає максимальної уваги та обережності! Знешкоджувати вибухові пристрої або локалізувати вибух можуть тільки підготовлені піротехніки чи інші фахівці після виведення людей із небезпечної зони та виставлення оточення.

ТЕЛЕФОНУЙ 101 при небезпеці

ЯК ДІЯТИ

ПРИ ВИЯВЛЕННІ ПІДОЗРІЛОГО ПРЕДМЕТА ?

ПОРЯДОК ДІЙ

НЕ ЧІПАТИ, НЕ ПІДХОДИТИ, НЕ ПЕРЕСУВАТИ, НЕ КУРИТИ, НЕ КОРИСТУВАТИСЬ МОБІЛЬНИМ ТЕЛЕФОНОМ В РАДІУСІ 100 М

ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ ДО СЛУЖБИ ПОРЯТУНКУ ЗА НОМЕРОМ 101 ТА ПОЛІЦІЇ ЗА НОМЕРОМ 102

101/102

ЗАПАМ'ЯТАТИ ЧАС ТА МІСЦЕ ВИЯВЛЕННЯ. БУТИ ГОТОВИМ ОПИСАТИ ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД

ПОПРОСИТИ ЛЮДЕЙ ПОКИНУТИ НЕБЕЗПЕЧНУ ЗОНУ В РАДІУСІ НЕ МЕНШЕ 100 М

ДОЧЕКАТИСЯ ПРИБУТТЯ ПОЛІЦІЇ, ВКАЗАТИ МІСЦЕ РОЗТАШУВАННЯ ПРЕДМЕТА, ЧАС І ОБСТАВИНИ ЙОГО ВИЯВЛЕННЯ

ДІЯТИ ПО ВКАЗІВЦІ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ЗВЕРТАЙТЕ УВАГУ

ЗАЛИШЕНІ СУМКИ, ЗГОРТКИ, ІГРАШКИ МОЖУТЬ ВИЯВИТИСЬ ВИБУХОВИМИ ПРИСТРОЯМИ

ОЗНАКИ ВИБУХОВОГО ПРИСТРОЮ

НАЯВНІСТЬ ПРОВІДІВ, СКОТЧУ, АНТЕНИ, ПРИВ'ЯЗАНОГО МОБІЛЬНОГО ТЕЛЕФОНУ, ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ

НЕЗВИЧАЙНЕ РОЗТАШУВАННЯ (НЕ ХАРАКТЕРНЕ ДЛЯ ПОДІБНИХ ПРЕДМЕТІВ)

ШУМ ЗСЕРЕДИНИ (ДЗИЖЧАННЯ, КЛАЦАННЯ, ЦОКАННЯ І ТОЩО)

РОЗТЯЖКИ З ДРОТУ, МОТУЗОК, ШПАГАТУ

СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАПАХ

ГУ ДСНС УКРАЇНИ
У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**ТАК, ТОЧНО
ВИБУХНЕ**

**ТАК, ТОЧНО
СКАЛІЧИТЬ
ЧИ ВБ'Є**

**ТАК,
ДРУЗІВ ТАКОЖ**

ДИВИСЬ ПІД НОГИ!

ОБМИНАЙ

Зелені насадження, місця зі слідами руйнувань, звалища, покинуті будівлі, машини і зруйновану техніку, шляхи з пошкодженим покриттям або без покриття — ґрунтові, польові чи степові, посипані жорсткою, місця обстрілів і бойових дій, а також зони, позначені сигнальними стрічками, знаками з черепом і кістками й написами DANGER MINES або УВАГА МІНИ.

ПОМІЧАЙ

Предмети, схожі на зображені на фотографіях, чи будь-які інші дивні, невідповідні до обстановки, незнайомі речі, що привертають до себе увагу, покинуті іграшки й побутові предмети, а також дротові розтяжки, зазвичай натягнуті на рівні коліна. Все, що має підозрілий вигляд, обминай і повідомляй про знахідку дорослим.

ПОВІДОМЛЯЙ

Помітивши підозрілий предмет чи місце, не намагайся підійти ближче, сфотографувати чи взяти знахідку в руки, а запам'яй, як вона виглядає і де знаходиться, і якнайшвидше повідом про неї батькам, вчителям, рятувальникам чи представникам місцевої влади. Опинившись на замінюваній ділянці, не намагайся вийти самостійно, а залишайся на місці і клич на допомогу.

ДЗВОНИ 101

Список рекомендованої літератури

